

**Odlišné stanovisko sudkyne Marianny Mochnáčovej k rozhodnutiu pléna
Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. PL. ÚS 21/2014**

**Quo vadis Ústavný súd Slovenskej republiky alebo
parlamentná demokracia vs. sudokracia**

Proti prijatému nálezu vo veci bezpečnostných previerok sudcov a kandidátov na vymenovanie za sudcov podávam podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pre ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov odlišné stanovisko.

Vzhľadom na skutočnosť, že nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo veci sp. zn. PL. ÚS 21/2014 bol pripravovaný viac rokov a mne zostáva na vyjadrenie môjho odlišného stanoviska iba pár hodín pred ukončením môjho pôsobenia vo funkcii sudkyne ústavného súdu, vyjadrím sa v stručnosti.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

V zmysle čl. 134 ods. 4 ústavy sľub sudcu ústavného súdu znie:

„Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka a práv občana, chrániť princípy právneho štátu, spravovať sa ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“

Každému pozornému čitateľovi citovaných ustanovení základného zákona nášho štátu musí byť zrejmé, že sudcovi ústavného súdu prináleží úloha ochrancu a strážcu ústavy. Posudzovať súlad ústavných zákonov je prekročením právomoci tohto súdu. O to viac to platí v prípade, ak ide o ústavný zákon, ktorý bol národnou radou vydaný na základe výslovného ústavodarného zmocnenia a nie je ústavným zákonom pôsobiacim takpovediac popri ústave, ale naopak, predstavuje priamu zmenu a doplnenie základného zákona štátu.

Bard ústavného súdnictva Slovenskej republiky a prvý predseda ústavného súdu profesor Milan Čič prirovnával ústavný súd k reholi a jeho sudcov k rehoľníkom, ktorí majú strážiť základný zákon štátu, čoby Písmo sväté ústavnosti. Zdôrazňujem strážiť, nie meniť alebo rušiť jeho ustanovenia.

V opačnom prípade je ohrozená parlamentná demokracia a právny štát, ktorým Slovenská republika má byť, resp. tenduje k nemu.

Laicky, ale zároveň veľmi logicky sa pýtam, či po tomto rozhodnutí väčšina pléna ústavného súdu bude preskúmané každé rozhodnutie národnej rady schválené ústavnou väčšinou, upravujúce základný zákon štátu, ktoré bude možné negovať len siedmimi hlasmi sudcov ústavného súdu, čím dôjde k zásadnému obmedzeniu ústavodarnej právomoci parlamentu.

Zároveň sa pýtam, či práve problematika bezpečnostných previerok sudcov bola spôsobilá ohroziť ich nezávislé rozhodovanie takým závažným spôsobom, aby bolo nevyhnutné a nutné prvýkrát v rozhodovacej činnosti ústavného súdu hľadať a nachádzať materiálne jadro ústavy a či neexistovali menej invazívne metódy na to, ako sa vysporiadať s touto matériou.

Existuje v rozhodovaní sudcov, ktorí sa bezpečnostným previerkam podľa napadnutej právnej úpravy podrobili, nejaký uchopiteľný empirický základ pre tvrdenie, že práve v dôsledku tohto ich rozhodovania nastal taký rozklad právneho štátu, akému bolo potrebné zabrániť zjavným prekročením ústavne vymedzenej právomoci ústavného súdu?

Právomoc ústavného súdu rozhodovať o súlade ústavných zákonov s ústavou bola týmto rozhodnutím založená judikatúrne (odvodená) v rozpore so znením aj zmyslom princípu legality ako základného princípu právneho štátu zakotveného

v čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý sám je ústavnou normou, viažucou všetky orgány štátnej moci.

Niet v materiálnom jadre ústavy dôležitejšieho princípu, ako je axióma, že všetky orgány tzv. konštituovanej moci sú spôsobilé vykonávať moc len v rozsahu, v akom im bola zverená.

V odôvodnení predmetného nálezu ústavný súd cituje názory popredného štátovedného mysliteľa Emmanuela Josepha Sieyésa, ktorý uviedol:

„Nijaká prenesená právomoc, nech by už bola akéhokoľvek druhu, nemôže nič zmeniť na podmienkach svojho prenesenia.“

Ústavný súd však atrahovaním právomoci, ktorá mu ústavou zverená nebola, urobil práve to, a porušil tak základný kameň vzťahu medzi mocou konštitutívnou a orgánmi moci konštituovanej.

Za istých okolností si možno predstaviť aj zmysluplné paradoxy. V paradoxe spočívajúcom v údajnej ochrane ústavy jej výslovným a priamym porušením však len ťažko nachádzam taký zmysel, ktorý by učinil zadosť môjmu sľubu, že sa budem spravovať ústavou a ústavnými zákonmi.

Toto dosiaľ bezprecedentné rozhodnutie vo mne vzbudilo obavu, ktorú som vyslovila v úvode, a to *„Quo vadis Ústavný súd Slovenskej republiky?“*

V Košiciach 30. januára 2019